

YÖNETMELİK

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından:

DEMİRYOLU ALTYAPI ERİŞİM VE KAPASİTE TAHSİS YÖNETMELİĞİ**BİRİNCİ BÖLÜM****Başlangıç Hükümleri****Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; serbest, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir rekabet ortamında ulusal demiryolu altyapı ağına erişimin sağlanması amacıyla demiryolu altyapı erişim ücretlerinin belirlenmesi ve demiryolu altyapı kapasitesinin tahsisi ile ilgili olarak uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik hükümleri;

a) Demiryolu altyapı kapasitesinin tahsisi ve demiryolu altyapı erişim ücretlerinin belirlenmesine dair usulleri,
b) Ulusal demiryolu altyapı ağına verilen hizmetleri,
c) Ulusal demiryolu altyapı ağına bağlı olmayan, ancak ikinci bir demiryolu tren işletmecisi tarafından altyapı kapasite tahsisi talep edilmesi halinde ilgili demiryolu altyapısında verilen hizmetleri,
kapsar.

(2) Bu Yönetmelik hükümleri;

a) Ulusal demiryolu altyapı ağına bağlı olmayan demiryolu altyapısında verilen şehir içi ve banliyö hizmetlerini,
b) Ulusal demiryolu altyapı ağı kullanılmadan sadece ilgili demiryolu altyapısı sahibinin kendi faaliyet ve işgal alanı için yük taşımacılığında kullanılan demiryolu altyapısını,
kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 24/4/2013 tarihli ve 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanuna, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 477 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (o) ve (ö) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Alternatif güzergâh: Demiryolu tren işletmecisiyle ilgili olarak yük ve yolcu hizmetinde kullanılan bir güzergâh için ikame edilebilirliği olan söz konusu güzergâh ile aynı kalkış ve varış noktası arasında başka bir güzergâhı,
b) Altyapı erişim ücret tarifesi: Demiryolu altyapı işletmecilerinin demiryolu taşımacılık hizmetinin sunulması karşılığında demiryolu tren işletmecilerinden alacağı altyapı erişim ücretlerini içeren cetveli,

c) Altyapı kapasite tahsisi: Bir demiryolu altyapı işletmecisi tarafından bir erişim sözleşmesiyle belirli bir süre için, belirli bir demiryolu altyapı kapasitesinin bir demiryolu tren işletmecisinin kullanımına verilmesini,

ç) Bakan: Ulaştırma ve Altyapı Bakanını,

d) Bakanlık: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını,

e) Bakım endeksi: Bir önceki döneme ait şebeke bildiriminde belirtilen hat kesimleri itibarıyla hız kısıtlamaları sonucunda trenlerin sınıflarına göre dakika cinsinden gecikmelerinin kat etmiş oldukları mesafeye (tren-km) oranını,

f) Banliyö yolcu taşımacılığı: Ulusal demiryolu altyapı ağına bağlı olan hatlarda 120 km/s'ye kadar hız yapabilen, kalkış ve varış noktası ile güzergâhı aynı ilin sınırları içinde kalan ya da mücavir il sınırları içerisinde seferi biten, çok sayıda duraktan yolcu iniş-binişinin sağlandığı, günlük sefer sayısı çok fazla olan, kısa mesafeli şehir içi yolcu taşımacılığını,

g) Barınma hatları: Demiryolu çeken ve çekilen araçlarının iki görev arasında geçici olarak park yapması için demiryolu altyapı işletmecileri tarafından belirlenmiş hatları,

ğ) Bölgeler arası yolcu taşımacılığı: Birden fazla coğrafi bölge arasında gerçekleştirilen (anahat) ve 160 km/s'ye kadar hız yapılabilen uzun mesafeli yolcu taşımacılığını,

h) Blok tren: Çıkış ve varış istasyonları itibarıyla güzergâhı boyunca sadece hattın teknik durumu ya da arıza nedeniyle lokomotif değişimi veya vagon çıkartılması yapılabilen yük taşımacılığı trenlerini,

ı) Bölgesel yolcu taşımacılığı: Banliyö ve bölgeler arası yolcu taşımacılığı dışında kalan kısa mesafeli yolcu taşımacılığını,

i) Çerçeve anlaşması: Bir demiryolu tren işletmecisi ile bir demiryolu altyapı işletmecisi arasında kamu hukuku veya özel hukuk uyarınca akdedilen, akit tarafların hak ve yükümlülüklerini, bir şebeke bildiriminde belirtilen tahsis döneminden daha uzun bir dönem boyunca uygulanacak ücretleri belirleyen ve hukuki bağlayıcılığı bulunan anlaşmayı,

j) Demiryolu altyapısı: Demiryolunu oluşturan zemin, balast, travers ve ray ile elektrifikasyon, sinyalizasyon ve haberleşme tesisleriyle bunların tamamlayıcısı her türlü sanat yapısı, tesis, gar ve istasyonları, lojistik ve yük merkezleri ve bunların eklentileri ile iltisak hatlarını,

k) Demiryolu altyapı işletmecileri: Tasarrufundaki demiryolu altyapısını güvenli bir şekilde işletmek ve demiryolu tren işletmecilerinin hizmetine sunmak hususunda Bakanlıkça yetkilendirilmiş kamu tüzel kişilerini ve şirketleri,

l) Demiryolu altyapı kapasitesi: Belirli bir zaman aralığında ve belirli bir hat kesiminde trafik ve hattın altyapı nitelikleri yönünden işletilebilecek azami tren sayısını,

m) Demiryolu piyasası bölümleri: Yük ve yolcu taşımacılığı hizmetlerinin farklı bileşenlerinin ayrıştırıldığı ve her bir bileşenin ayrı bir pazar olarak ele alındığı taşıma türlerini,

n) Demiryolu tren işletmecileri: Ulusal demiryolu altyapı ağı üzerinde yük ve/veya yolcu taşımacılığı yapmak üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kamu tüzel kişilerini ve şirketleri,

o) Demiryolu tren işletmecisi yetki belgesi: Bakanlık tarafından bir işletmeciye verilen demiryolu yük ya da yolcu ulaştırma hizmetleri sunabilmek ve tren işletebilmek için önkoşulların sağlandığını gösteren belgeyi,

ö) Düzenli tren: Orer planına göre işletilen trenleri,

p) Emniyet belgesi: Demiryolu ulaştırma hizmetlerinin tüm süreçlerinin emniyetli bir şekilde yönetildiğini gösteren, demiryolu tren ve şehir içi raylı toplu taşıma işletmecisinin Emniyet Yönetim Sistemi kurduğunu ve ilgili emniyet standartları ve kurallarına uyum gösterebildiğini kanıtlayan ve Bakanlık tarafından bu işletmecilere verilen belgeyi,

r) Emniyet yönetim sistemi: Demiryolu altyapı ve tren işletmecilerinin emniyetli çalışmasını sağlayacak, tehlikelerin ve kazaların azaltılmasına, risklerin düşürülmesine yönelik önlemlerin sistematik olarak belirlenmesi ve buna göre kuralların, talimatların, süreçlerin oluşturulmasını ve bunların devamlı takip edilerek gerektiğinde revize edilebilmesini sağlayan ve ilgili ulusal mevzuata uyan organizasyonel yapıyı,

s) Erişim sözleşmesi: Altyapı kapasite tahsis başvurusu olumlu sonuçlanan demiryolu tren işletmecisi ile altyapı kapasite tahsisi yapan demiryolu altyapı işletmecisi arasında yapılan ve şebekeye erişimi sağlayan sözleşmeyi,

ş) Eşik değerler: Demiryolu tren işletmecilerinin planlanan ve gerçekleşen tren seferleri, planlanan süreler ve gecikmeler gibi önemli parametrelerle ilgili performanslarını değerlendirmek üzere demiryolu altyapı işletmecileri tarafından şebeke bildiriminde belirtilen performans planı kapsamındaki performans değerlerini,

t) Hızlı trenler: Coğrafi bölgesi fark etmeksizin 200 km/s'ye kadar hız yapılabilen kısa veya uzun mesafeli yolcu taşımacılığı hizmetlerini,

u) Hizmet sağlayıcıları: Demiryolu tren işletmecilerine yakıt temini, yükleme/boşaltma, manevra ve benzeri demiryolu altyapı işletmecilerinin vermediği veya veremediği hizmetleri yapmak üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilen kamu tüzel kişilerini ve şirketleri,

ü) Hizmet tesisi: Ek-2'de belirtilen bir veya daha fazla hizmetin tamamı veya bir kısmının tedarik edilmesine izin veren özellikle düzenlenmiş alan, bina veya ekipman dahil tesisleri,

v) Kamu hizmeti yükümlülüğü: Belirli bir hat üzerinde herhangi bir demiryolu tren işletmecisinin ticari şartlarda veremediği bir demiryolu yolcu taşımacılığı hizmetinin verilmesini sağlamak amacıyla ve hizmetin süresini, taşımacılık yapılacak hat boyunu, yapılacak tren sefer sayılarını, uygulanacak yolcu taşımacılığı bilet ücretleri ile ödeme usullerini belirleyen bir sözleşmeye dayalı olarak Bakanlığın görevlendirmesi üzerine yerine getirilen demiryolu yolcu taşımacılığı hizmet yükümlülüğü,

y) Kapasite analiz raporu: Demiryolu altyapısı üzerindeki kapasite isteklerinin yeterince karşılanamaması durumunda, kapasite kısıtlılıklarını belirleyerek sıkışıklığı hafifletmek ve varsa ilave istekleri karşılamak için kısa ve orta vadede alınabilecek önlemler konusunda kapasite analizlerini içeren raporu,

z) Kapasite geliştirme planı: Altyapının bir bölümünün "sıkışık altyapı" olarak ilan edilmesine yol açan kapasite kısıtlarını hafifletmek amacıyla alınacak önlemlerin uygulanması için yapılan planları,

aa) Kaza: Maddi hasar, ölüm, yaralanma gibi zararlı sonuçları olan, istenmeyen, beklenmedik, ani ve kasıtsız bir olay veya olaylar zincirini,

bb) Kombine taşımacılık trenleri: Liman çıkışlı ya da varışlı olmak üzere, tamamı konteynerizasyon prensipleriyle yük transferini sağlamak için oluşturulmuş blok yük trenlerini,

cc) Konteynerizasyon: Standart boyutlarda ve yapıda olan, yerleştirilen yüklerin farklı taşıma modları arasında kolayca taşınmasını sağlayan ve taşıma sırasında yüklerin hasar görmeden taşınması ile elleçleme sürelerinin azaltılması imkanı sunan kombine taşımacılık unsurunu,

çç) Mücbir sebep: Görevin, taahhüdün ve sorumluluğun yerine getirilmesine engel teşkil edebilecek nitelikte, önüne geçilmesi olanaksız, irade dışı beklenmedik deprem, sel ve benzeri doğal afetler ile yangın ve bunlara benzer olayları,

dd) Münferit tren: Orer planı dışında işletilen trenleri,

ee) Münferit vagon yüklemeli tren: Çıkış ve varış istasyonları itibarıyla güzergâhı boyunca en az bir istasyonda lokomotif ya da vagon değişimi yapılabilen yük taşımacılığı trenlerini,

ff) Olay: İstenmeyen, beklenmedik, demiryolu sisteminin işleyişini ve/veya emniyetini etkileyen, kaza tanımı dışında kalan durumları,

gg) Orer planı: Belirli bir şebeke veya hat kesiminde bir takvim yılı içinde işletilmesi planlanan trenlerin hareketleriyle ilgili güzergâhı, kalkış ve varış zamanlarını, tren sefer sayılarını içeren ve tren çizgilerinden oluşan planı,

ğğ) Performans planı: Demiryolu altyapı işletmecileri ve demiryolu tren işletmecilerinin planlanan ve gerçekleşen tren seferleri, planlanan süreler ve gecikmeler ile demiryolu altyapı işletmecisine atfedilebilir gecikmeler gibi önemli parametrelerle ilgili performanslarını değerlendirmek üzere demiryolu altyapı işletmecileri tarafından şebeke bildiriminde belirtilen performans değerlendirme kurallarını ve ilgili eşik değerleri içeren planı,

hh) Performans raporu: Demiryolu altyapı işletmecilerinin bir önceki orer planı döneminde sunduğu kapasite ve hizmetlerin tüm kriterleriyle kullanım verimliliğini tespit eden raporu,

ıı) Sıkışık altyapı: Demiryolu altyapı kapasite tahsisi için farklı isteklerin koordinasyonundan sonra söz konusu isteklerin bir bölümünün altyapı kapasite tahsis talebine tam olarak cevap verilememesini,

ii) Şebeke: Bir demiryolu altyapı işletmecisinin sahip olduğu ve/veya onun tarafından yönetilen ve ulusal demiryolu altyapı ağı içinde yer alan tüm demiryolu altyapı ağını,

jj) Şebeke bildirimi: Demiryolu altyapı işletmecileri tarafından hazırlanan, altyapı kapasite tahsis başvurularını mümkün kılmak için ücretlendirme ve kapasite tahsis planlarına yönelik genel kurallar, süreler, prosedürler ve kriterler de dâhil olmak üzere gerekli diğer tüm bilgileri ayrıntılarıyla belirleyen ve Bakanlık tarafından onaylanarak yayımlanan bildirimi,

kk) Şirket: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tutulan ticaret siciline kayıtlı şirketi,

ll) Tehlikeli madde taşıyan tren: Tehlikeli Eşyanın Demiryolu ile Uluslararası Taşınmasına İlişkin Yönetmeliğinin (RID) Bölüm 3.2'deki tehlikeli maddelerin listelendiği Tablo A uyarınca taşımaya uygun bulunmuş madde ve nesnelerin taşındığı münferit ve blok yük trenlerini,

mm) Trans-Avrupa demiryolu taşımacılık şebekesi: Avrupa Birliği Komisyonu tarafından üye ülkelerin demiryolu altyapısının entegrasyonu ve karşılıklı işletilebilirliğini amaçlamak ve bu çerçevede teknik standartlar ve öncelikli ortak çıkar projeleri tespit edilerek, bu projeler için finansman imkanları geliştirilmesini sağlamak ve uyumlu bir Avrupa demiryolu altyapı sistemi oluşturmak için geliştirilen Avrupa demiryolu taşımacılık koridoru ağını,

nn) Tren çizgisi: Belirli bir şebeke üzerinde bir trenin iki yer arasında belirli bir zaman diliminde işletilmesi için tahsis edilebilecek demiryolu altyapı kapasitesini,

oo) Tren-km: Bir trenin bir kilometre mesafeye taşınmasıyla ifade edilen işletme hizmeti birimini,

öö) Ulusal demiryolu altyapı ağı: Türkiye sınırları içerisinde bulunan il ve ilçe merkezleri ve diğer yerleşim yerleri ile limanlar, hava meydanları, organize sanayi bölgeleri, lojistik ve yük merkezlerini birbirine bağlayan, kamuya veya şirketlere ait bütünsel demiryolu altyapısı ağını,

pp) Ulusal yolcu taşımacılık hizmeti: Tüm vagonların veya tren setinin ülke sınırlarını geçmemeleri koşuluyla yolcu trenleriyle verilen demiryolu ulaştırma hizmetini,

rr) Ulusal yük taşımacılık hizmeti: Trenine eklenti yapılabilen ve/veya treni bölünebilen, tüm vagonların ülke sınırlarını geçmemeleri koşuluyla farklı bölümlerin farklı hareket ve varış noktaları olabilen, yük trenleriyle verilen demiryolu ulaştırma hizmetini,

ss) Uluslararası yolcu taşımacılık hizmeti: Trenin tüm vagonlarının veya setin Türkiye sınırlarını en az bir kez geçtiği, farklı vagonların farklı hareket ve varış noktaları olabilen demiryolu ulaştırma hizmetini,

şş) Uluslararası yük taşımacılık hizmeti: Trenin tüm vagonlarının Türkiye sınırlarını en az bir kez geçtiği, trenine eklenti yapılabilen ve/veya treni bölünebilen, farklı vagonların farklı hareket ve varış noktaları olabilen demiryolu ulaştırma hizmetini,

tt) Uzun mesafe: Başlangıç ve varış noktası itibarıyla 350 kilometre ve üzeri demiryolu altyapı ağını kapsayan yolcu taşımacılığı hizmet mesafesini,

uu) Yüksek hızlı tren: Coğrafi bölgesi fark etmeksizin 250 km/s'ye kadar hız yapılabilen kısa veya uzun mesafeli yolcu taşımacılığı hizmetlerini,

ifade eder.

(2) Birinci fıkrada yer almayan tanımlar için 6461 sayılı Kanundaki tanımlar esas alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Altyapı Tahsisi ve Ücretlendirmesi Koşulları

Genel Şartlar ve Şebeke Bildirimi

Genel şartlar

MADDE 5- (1) Geçerli bir demiryolu tren işletmecisi yetki belgesi almış olan demiryolu tren işletmecilerinin altyapı kapasite tahsisi için başvuru yapmadan önce ilgili ulusal mevzuat kapsamında tanımlanan bir emniyet yönetim sistemini kurması ve Bakanlıktan emniyet belgesi alması zorunludur.

(2) Ücretlendirme ve altyapı kapasite tahsisi planları tüm işletmecilere eşit ve ayrımcı olmayan erişim hakkı tanınmalıdır. Bu kurala aykırılık olduğunun iddia edilmesi halinde, ihtilafların çözümüne yönelik Bakanlık karar alır.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri, birden fazla altyapı şebekesinden geçen uluslararası yük ve yolcu taşımacılık hizmetlerinin verimli yürütülmesini sağlamak için diğer demiryolu altyapı işletmecileri ile iş birliği yapar.

(4) Demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu taşımacılığında ulusal demiryolu altyapı ağının etkin kullanımını ve rekabet ortamının oluşmasını sağlar. Bu amaçla diğer demiryolu altyapı işletmecileri ile iş birliği ve ortak faaliyetler tesis edilebilir. Herhangi bir iş birliği veya ortak faaliyetler bu Yönetmelikte belirlenen kurallara bağlı kalınarak yürütülür.

(5) Demiryolu altyapı işletmecileri uygulanmakta olan altyapı erişim ücret tarifesinin, kendi şebekelerinin tümü üzerinde aynı ilkelere dayalı olmasını sağlar.

(6) Demiryolu altyapı işletmecisinin bakım ve onarım çalışmaları sebebiyle yol kapatması neticesi demiryolu tren işletmecilerine sunulan alternatif yolun uzun mesafe olması durumunda, altyapı erişim ücretleri ve buna ilişkin ek ücretler, şebeke bildiriminde belirlenen kapatma süreleri dikkate alınarak, kısa olan asıl mesafe üzerinden ücretlendirilir.

(7) Bu maddenin uygulanmasında ikili anlaşmalar, uluslararası sözleşmeler ve 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

Şebeke bildirimi

MADDE 6- (1) Demiryolu tren işletmecilerinin serbest, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir rekabet ortamında demiryolu altyapısına erişimlerini sağlamak ve erişim haklarını kullanabilmelerine imkân vermek için gerekli tüm bilgiler demiryolu altyapı işletmecileri tarafından hazırlanarak yıllık şebeke bildiriminde yayımlanır.

(2) Şebeke bildirimi Ek-1’de yer alan formata uygun olarak hazırlanır ve her yıl altyapı kapasite tahsis talepleri için son başvuru tarihinden en az dört ay önce yayımlanır. Yayımlanma tarihinden en az 30 gün önce Bakanlık onayına gönderilir.

(3) Şebeke bildirimi, geçerlilik süresini kapsayacak şekilde ve en az bir yıl uygulanmak üzere yayımlanır.

(4) Şebeke bildirimi, demiryolu altyapısının özelliklerini, erişim şartlarını, hizmet tesislerinden yararlanma ve bu tesislerdeki hizmetlerin teminine yönelik kuralları belirler.

(5) Demiryolu altyapı işletmecileri şebeke bildirimini internet ortamında Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde yayımlamak ve her an erişilebilir olmasını sağlamak zorundadır.

(6) Demiryolu altyapı işletmecileri altyapının güncel durumuna ilişkin bilgileri içerecek şekilde şebeke bildirimini güncel halde bulundurulmasından sorumludur. İşletme yılı içerisinde plan dışı durumlar nedeniyle altyapının erişilebilirliğinde değişiklikler olması halinde güncel bilgiler şebeke bildiriminde tanımlanan kanallar aracılığıyla Bakanlığın 15 günlük inceleme ve onayından sonra yayımlanır.

(7) Verimlilik artışına yönelik düzenlemeleri içeren şebeke bildirimi ekleri Bakanlık onayı olmadan yayımlanabilir. Bu durumda yayım tarihinden itibaren 7 gün içerisinde şebeke bildirimi değişikliği Bakanlık onayı için gönderilir.

(8) Demiryolu tren işletmecilerince bu Yönetmelikte belirlenen şartlara riayet edilmediği durumlarda, demiryolu altyapı işletmecileri durumu Bakanlığa bildirir. Bakanlık tarafından böyle bir durumun gerçekliğinin belgelenmesi ve demiryolu tren işletmecisinin gerekliliklerini artık yerine getiremeyeceğine kanaat getirilmesi halinde; ilgili mevzuat uyarınca yetki belgesi askıya alınır veya iptal edilir. Yetki belgesi askıya alındığında veya iptal edildiğinde, kullanılacak olan tren çizgilerinin sıkışık altyapıda olması halinde tren çizgileri diğer demiryolu tren işletmecilerine kullanırılır. Kullanılmama nedeniyle boşalan altyapı kapasitesi bir başka demiryolu tren işletmecisi tarafından kullanılana kadar altyapı erişim ücretlerinin yarısı, yetki belgesine işlem yapılan demiryolu tren işletmecisinden tahsil edilir.

Erişim sözleşmesine ilişkin hükümler

MADDE 7- (1) Altyapı kapasite tahsisi başvurusu olumlu sonuçlanan demiryolu tren işletmecisi, demiryolu altyapı işletmecisiyle bir erişim sözleşmesi imzalar. Bir erişim sözleşmesinin asgari şartları Ek-3’te yer almakta olup, Ek-3’e uygun bir örnek erişim sözleşmesi taslağı şebeke bildirimi ekinde yayımlanır.

(2) Erişim sözleşmesi şeffaf olan ve ayrımcı nitelikte olmayan hükümler içerir.

(3) Yapılan erişim sözleşmelerinin bir örneği, demiryolu altyapı işletmecisince Bakanlığa gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Altyapı Maliyeti ve Hesaplar, Ücretlendirme İlkeleri, Sunulacak Hizmetler, Altyapı Erişim Ücretlerinin Belirlenmesi ve Tahsili

Altyapı maliyeti ve hesaplar

MADDE 8- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri sahip oldukları ya da işletmesinden sorumlu oldukları sabit varlıkların bir envanterini mevcut durumlarına dair bilgileri de içerecek şekilde oluşturur ve bu listeyi günceller. Bu envanter sabit varlıkların bakım onarımı veya yenilenmesine ilişkin finansman ihtiyacını değerlendirmekte kullanılır. Demiryolu altyapı işletmecileri ayrıca, sabit varlıkların yenilenmesi, geliştirilmesi ile trafik ve istasyon yönetimine ilişkin giderleri detaylı bir şekilde kaydeder.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu tren işletmecilerine sağladıkları çeşitli hizmetlere ilişkin maliyetleri ayırtmak için bir yöntem belirler. Bu yöntem değişen koşullara göre belirli aralıklarla güncellenir.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri tarafından belirlenen maliyet dağıtım yöntemi ve bu yöntemde yapılacak her değişiklik Bakanlık tarafından onaylanır.

(4) Kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla demiryolu altyapısı bakımı, yenileme ve geliştirmelerinde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak, Ek-5'te belirlenen değerlendirme kriterlerine uygun 5 yılı kapsayan ve her bir yılı için demiryolu altyapı işletmecisi tarafından hazırlanan iş planı, şebeke bildirimi ile eş zamanlı olarak Bakanlığa sunulur:

a) Demiryolu taşımacılığı kullanımının artırılması için öngörülebilir emniyet ve taşıma güvenilirliğinin iyileştirilmesi.

b) Diğer taşıma modları ile rekabet edebilirliğin sağlanması için hizmet dakikliğinin öngörülebilir olması.

c) Hat kapasitesi ve kullanılabilirliği.

ç) Enerji verimliliği.

d) Demiryolu emniyeti.

e) Bakım veya yenileme çalışmalarına doğru ve zamanında müdahale kararlarının alınabilmesi için uygulanan varlık yönetimi.

f) Yatırım ihtiyaçlarının tespiti, analizi ve optimize edilmesi, gerekli güvenilirlik, kullanılabilirlik, sürdürülebilirlik ve emniyet seviyeleri için toplam maliyetin en aza indirgenmesi ve uzun vadede varlıkların kalitesinin sağlanması için yapılan bakım analiz ve planlaması.

g) Ulaşım ihtiyaçlarına uygun bir strateji ile yapılan sinyalizasyon ve elektrifikasyon çalışmaları ile demiryolu seyir sürelerinin kısaltılması.

ğ) Demiryolu ile yük ve yolcu taşımacılığının artırılması için gerçekleştirilecek yol yenilemeleri.

(5) Bakanlık, iş planının uygulanmasına ilişkin kontrol ve takibi gerçekleştirir ve her yıl bir rapor yayımlar.

Ücretlendirme ilkeleri

MADDE 9- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri şebekenin benzer bir parçasında aynı nitelikteki hizmetleri gerçekleştiren farklı demiryolu tren işletmecileri için eşdeğer, ayrımcı olmayan ve işletmecilikten kaynaklanan çevresel etkileri de dikkate alarak bir ücret tarifesini uygular, uygulanan ücretlerin şebeke bildiriminde belirtilen kurallara uygun olmasını sağlar. Ücretlendirme sistemi, demiryolu tren işletmecilerinin verim artışlarını destekleyecek şekilde düzenlenir.

(2) Sekizinci fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla uygulama dönemine 90 gün süre kalmış ya da uygulama dönemi içerisindeki şebeke bildiriminde, altyapı kullanım ücretlerinde indirim veya artırım yapılamaz.

(3) Ek-2'nin 1 inci ve 2 nci maddelerinde belirtilen hizmet tesislerine erişim için istenecek ücretler, bakım-onarım dâhil altyapı işletme giderleri ve diğer ulaştırma türleri dikkate alınarak belirlenir.

(4) Altyapı erişim ücreti altyapının sıkışık olduğu dönemlerde kapasite azlığını yansıtan ilave bir ücret içerebilir.

(5) Ek-2'nin 1 inci maddesinde açıklanan asgari erişim paketindeki hizmetler erişim ücreti içerisinde yer alır.

(6) Ek-2'nin 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü maddelerinde belirtilen hizmetler için alınacak ücretler, altyapı erişim ücreti kapsamına girmez. Söz konusu hizmetlere ilişkin ücretler ayrıca belirlenir ve tahsil edilir. Ücretlendirme, fiili kullanım miktarı üzerinden yapılır.

(7) Demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu tren işletmecileri tarafından kendilerine sağlanan bilgilerin ticari gizliliğine riayet eder. Demiryolu tren işletmecileri, demiryolu altyapı işletmecilerinden diğer tren işletmecileri ile ilgili bilgileri talep edemez.

(8) Bakanlık, bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerle ilgili piyasadaki ücretlerin; ülke ekonomisi ve/veya kamu yararı aleyhine sonuç vermesi ve/veya aşırı ücret uygulanması ve/veya rekabet ortamının bozulması hallerinde ve gerektiğinde söz konusu faaliyetler için belirli bir süreyle sınırlı taban ve/veya tavan ücret tarifesini uygulaması getirir.

(9) Bakanlık, altyapı erişim ücretiyle ilgili tüm bilgileri demiryolu altyapı işletmecilerinden talep eder ve altyapı erişim ücretleri Bakanlık onayına müteakip demiryolu altyapı işletmecisi tarafından ilan edilir.

Sunulacak hizmetler

MADDE 10- (1) Demiryolu tren işletmecileri, Ek-2'nin 1 inci ve 2 nci maddelerinde açıklanan hizmet tesisleri için ayrımcı olmayan bir asgari erişim paketi ve hizmet tesislerine erişim hakkına sahip olurlar.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, talep sahibi demiryolu tren işletmecileri için Ek-2'nin 2 nci maddesinde belirtilen hizmetleri şeffaf ve adil bir rekabet ortamında yerine getirir. 4054 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükümleri saklı olmak üzere; demiryolu tren işletmecilerinin Ek-2'nin 2 nci maddesinde belirtilen hizmetleri alternatif hizmet sağlayıcılardan temin imkanı bulması halinde, demiryolu altyapı işletmecileri bu hizmetleri vermeyi reddetme kararı alabilir. Demiryolu altyapı işletmecileri aynı zamanda bu hizmetlerin varsa ilgili alternatif hizmet sağlayıcıları tarafından temin edilmesini engelleyemezler. Reddetme kararı yazılı olarak bildirilir.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri Ek-2'nin 3 üncü maddesinde belirtilen ek hizmetleri sağlayabiliyorsa demiryolu tren işletmecisinin talebi üzerine bu hizmetleri vermek zorundadır.

(4) Demiryolu tren işletmecileri, Ek-2'nin 4 üncü maddesinde belirtilen diğer yardımcı hizmetleri, demiryolu altyapı işletmecileri veya diğer hizmet sağlayıcılardan talep edebilirler. Demiryolu altyapı işletmecileri bu hizmetleri temin etmekle yükümlü değildir.

Altyapı erişim ücretlerinin belirlenmesi, tahakkuku ve tahsili

MADDE 11- (1) Altyapı kullanım ücreti, ücretin tahakkuku ve tahsili, bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yayımlanacak şebeke bildiriminde belirlenir. Şebeke bildirimi Bakanlık onayına tabidir.

(2) Demiryolu altyapı işletmecisi her bir demiryolu tren işletmecisine, kendilerine tahakkuk ettirilen faturaların şebeke bildiriminde belirlenen yöntem, göstergeler, usul ve esaslar çerçevesinde şeffaf olan ve ayrımcı olmayan bir şekilde düzenlendiğini göstermekle yükümlüdür.

Ücretlendirme ilkelerinde istisnalar

MADDE 12- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, tahakkuk eden giderlerinin karşılanabilmesi için, piyasa koşullarının sınırları dâhilinde ve demiryolu piyasası bölümlerinin rekabet edebilirliğini garanti altına almak koşuluyla verimlilik ve şeffaflık ilkeleri ile ayrımcı olmama ilkelerini dikkate alarak altyapı erişim ücretlerini farklılaştırabilir.

(2) Ücret farklılaştırılması altyapının türü, özellikleri ve trenlerin kategorileri ile tanımlanan piyasa bölümlerine göre düzenlenebilir.

(3) Ücret farklılaştırılmasına ilişkin onay vermeden önce Bakanlık, demiryolu altyapı işletmecisinin ücret farklılaştırması için belirlediği katsayıların belirli piyasa bölümlerine uygunluğunu asgari olarak aşağıda listelenen ikilileri dikkate alarak değerlendirmesini sağlar:

- a) Yolcu taşımacılığına karşı yük taşımacılığı.
- b) Tehlikeli maddeleri taşıyan trenlere karşı diğer yük trenleri.
- c) Ulusal hizmetlere karşı uluslararası hizmetler.
- ç) Yüksek hızlı, hızlı trenlere karşı diğer yolcu taşımacılığı trenleri.
- d) Banliyö veya bölgesel yolcu taşımacılığına karşı bölgeler arası yolcu taşımacılığı.
- e) Kombine taşımacılık trenlerine karşı blok yük trenleri.
- f) Blok trenlere karşı münferit vagon yüklemeli trenler.
- g) Düzenli trenlere karşı münferit tren hizmetleri.

(4) Ücret farklılaştırma katsayıları ve hangi piyasa bölümlerine uygulanacağını listesi şebeke bildiriminde yayımlanır ve Bakanlık tarafından her yıl gözden geçirilir.

(5) Ayrımcı olmama ilkesine istinaden demiryolu altyapı işletmecisi, tüm altyapı kullanıcılarına uygulanmak üzere yeni demiryolu hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik sınırlı süreli indirimler ya da belirgin ölçüde az kullanılan hatların kullanımını artırmak için ilgili hatlara özel indirimler içeren ve belirli trafik akışlarına atıfta bulunan bir ücret tarifesi belirleyebilir.

(6) Demiryolu altyapı işletmecisi belirli demiryolu piyasası bölümlerine ücret farklılaştırması uyguladığında, piyasa bölümleri dâhilindeki trenlere kat ettikleri mesafeye yönelik herhangi bir ilave ek ücret uygulayamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Performans Değerlendirme, Performans Planı, Kapasite Hakları ve Tahsisli Kapasitenin Kullanılmaması

Performans değerlendirme

MADDE 13- (1) Demiryolu altyapı erişim ücretlendirme sistemi, performans değerlendirme kuralları aracılığıyla demiryolu tren ve demiryolu altyapı işletmecilerini demiryolu altyapı ağının performansını artırmayı amaçlar. Performans değerlendirme kuralları, şebeke işletimini aksatan eylemler için idari yaptırımlar ve aksamadan zarar gören işletmeler için tazminat içerir. Performans değerlendirme kuralları ayrıca planlanan performansın üzerinde gerçekleşen faaliyetleri ödüllendirecek bir sistemi de içerebilir. Performans değerlendirme kuralları, demiryolu altyapı ve tren işletmecilerinin görüşleri de alınarak performans planı olarak Bakanlık tarafından yayımlanır.

Performans planı

MADDE 14- (1) Performans planı Bakanlık tarafından belirlenen temel ilkeler doğrultusunda hazırlanır ve planın geçerli olduğu ağın tamamında ayrımcı olmayan bir şekilde uygulanır.

(2) Performansı ölçmeye yönelik yöntemin temel ilkeleri şebekenin tamamı için geçerlidir.

(3) Demiryolu altyapı işletmecisi, performans planı uyarınca tahakkuk eden ödemeleri hesaplama ayrıntıları ile birlikte demiryolu tren işletmecisine aylık olarak bildirir.

(4) Kapasite performans raporu, her yıl sonunda demiryolu altyapı işletmecileri ve Bakanlık tarafından ortak olarak hazırlanır ve yayımlanır. Kapasite performans raporu, performans planında belirlenen performans değerlendirme kuralları çerçevesinde ilgili işletme yılı içerisinde demiryolu tren işletmecilerinin yıllık ortalama performansına ilişkin değerlendirmeleri içerir.

(5) Demiryolu altyapı işletmecileri, bu Yönetmelikte belirtilen performans planına ilişkin kriterlere yönelik şebeke dönemi içerisinde gerçekleşen göstergeleri üçer aylık dönemler halinde Bakanlığa bildirir.

Kapasite hakları

MADDE 15- (1) Altyapı kapasite tahsisi için başvurular, altyapı kapasitesini kullanmak isteyen demiryolu tren işletmecileri tarafından yapılır.

(2) Bir demiryolu tren işletmecisine tahsis edilmiş altyapı kapasitesi, demiryolu altyapı işletmecileri tarafından diğer demiryolu tren işletmecilerine kullanılamaz.

(3) Tahsis edilmiş altyapı kapasitesinin herhangi bir şekilde demiryolu tren işletmecileri arasında alımı, satımı, kiralanması veya başka bir yolla devri yapılamaz.

(4) Demiryolu tren işletmecisine tren çizgisi şeklindeki belirli altyapı kapasitesini kullanma hakkı en fazla bir orer planı dönemi için verilir.

(5) Bir orer planı döneminden daha uzun bir dönem boyunca ilgili demiryolu altyapısı üzerinde kapasite kullanımı için, demiryolu altyapı işletmecileri ile demiryolu tren işletmecileri arasında bir çerçeve anlaşması yapılır.

(6) Demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu tren işletmecilerinden faaliyet seviyesiyle orantılı bir mali teminat isteyebilir. Bu mali teminatın miktarı şebeke bildiriminde belirtilir.

Tahsisli kapasitenin kullanılmaması

MADDE 16- (1) Demiryolu tren işletmecilerine tahsis edilen tren çizgilerinin tamamının ya da bir kısmının kullanılmaması halinde; demiryolu altyapı işletmecileri tarafından şebeke bildiriminde belirtilen usule göre ücret tahsil edilir. Tahsis edilen tren çizgilerinin tamamı ya da kısmi olarak kullanılmamasına yönelik kriterler şebeke bildiriminde belirtilir.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, bir demiryolu tren işletmecisine tahsis edilen ve kullanılmayan altyapı kapasitesi hakkında diğer demiryolu tren işletmecilerine gerekli duyuruları en kısa sürede kendisine ait internet sitesinde yayımlar ve söz konusu kapasiteleri diğer demiryolu tren işletmecilerine kullanılabılır.

(3) Demiryolu tren işletmecilerine mücbir sebeplere bağlı olarak kullanılamayan tahsisli altyapı kapasitesi için ücret tahsil edilmez.

(4) Demiryolu altyapı işletmecileri mücbir sebeplere veya beklenmedik bir duruma bağlı olarak, demiryolu tren işletmecilerine kullanılamayan tahsisli altyapı kapasitesi için mümkünse alternatif güzergâh önerir. Demiryolu tren işletmecisinin alternatif güzergâh nedeniyle doğan ilave maliyetleri, kusurları oranında demiryolu altyapı işletmecileri ve/veya diğer demiryolu tren işletmecileri tarafından karşılanır.

(5) Demiryolu altyapı işletmecileri veya demiryolu tren işletmecilerinin kusurlarından dolayı beklenmedik bir durum oluşur ve alternatif güzergâh önerilemezse tahsisli altyapı kapasitesini kullanamayan diğer demiryolu tren işletmecileri, şebeke bildiriminde belirlenen kriterlere göre kusurları oranında demiryolu altyapı işletmecileri ve/veya diğer demiryolu tren işletmecilerinden tazminat alırlar.

(6) Demiryolu altyapı işletmecileri veya demiryolu tren işletmecilerinin kusurlarından dolayı beklenmedik bir durum oluşması halinde, tahsisli altyapı kapasitesini gecikmeli kullanan diğer demiryolu tren işletmecileri ve/veya demiryolu altyapı işletmecileri şebeke bildiriminde birim saat geciktirme başına belirlenen ücreti, kusurları oranında demiryolu altyapı işletmecilerinden ve/veya diğer demiryolu tren işletmecilerinden tazminat olarak alırlar/verirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Birden Fazla Altyapı Ağı Üzerindeki Altyapı Kapasite Tahsisi

Birden fazla altyapı ağı üzerindeki altyapı kapasite tahsisi

MADDE 17- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, kendi tasarruflarındaki altyapı ağının dışında bir demiryolu ağının kullanımını da gerektiren demiryolu taşımacılık faaliyetlerine ilişkin altyapı kapasite tahsisini sağlamak için diğer demiryolu altyapı işletmecileri ile iş birliği yaparlar.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, Avrupa Birliği'ne yönelik demiryolu taşımacılık faaliyetlerini; Trans-Avrupa demiryolu taşımacılık şebekesi kullanım kuralları çerçevesinde düzenlerler ve bunu sağlamak için uygun olan süreçleri oluştururlar.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri, uluslararası demiryolu taşımacılık faaliyetlerine yönelik altyapı kapasite tahsislerini önceden garanti edilmiş iş birliği kuralları çerçevesinde yapar ve kullanırlar.

(4) Bu madde kapsamında yapılan iş birlikleri, garanti altına alınan altyapı kapasitesi ve bu kapasitenin tahsisi ile ilgili kurallar, demiryolu tren işletmecilerine ve kamuoyuna duyurulur.

ALTINCI BÖLÜM

Çerçeve Anlaşmalarına İlişkin Hükümler

Çerçeve anlaşmaları ve erişim sözleşmesine ilişkin hükümler

MADDE 18- (1) Bir çerçeve anlaşması, demiryolu tren işletmecisine bir orer planı dönemini aşan süre için sunulacak altyapı kapasitesinin genel özelliklerini belirtir ancak tren çizgilerini belirlemez. Çerçeve anlaşmaları, anlaşmanın kapsamına giren altyapı üzerinde haksız rekabet ve tekel oluşturacak, diğer demiryolu tren işletmecilerinin veya hizmet sağlayıcılarının kullanımına engel oluşturacak şekilde olamaz.

(2) Çerçeve anlaşmaları bir erişim sözleşmesi ile tamamlanır ve geçerli olur.

(3) Çerçeve anlaşmaları, demiryolu altyapısının daha etkili kullanılabilmesini sağlamak amacıyla sınırlı olmak üzere sözleşme maddelerinde değişiklik veya kısıtlama yapılmasına izin verir.

(4) Çerçeve anlaşmalarının tek taraflı değiştirilmesi veya iptal edilmesi durumunda idari yaptırım uygulanır. Ancak, bu yaptırımların niteliği ve nicelikleri şebeke bildiriminde belirtilir.

(5) Çerçeve anlaşmaları, azami beş yıllık bir dönemi kapsar ve anlaşma süresinin bitiminden 6 ay önce yenilenebilir.

(6) Ticari gizliliğe sadık kalmak kaydıyla çerçeve anlaşmalarının genel nitelikleri ilgili tarafların ulaşabileceği şekilde açık erişime sunulur.

(7) Çerçeve anlaşması imzalanmasını müteakip bir örneği Bakanlığa gönderilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kapasite Tahsis Program Takvimi, Başvuru, Planlama ve Koordinasyon Süreci

Kapasite tahsis program takvimi

MADDE 19- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri altyapı kapasite tahsisini, Ek-4'te belirtilen kriterlere göre hazırlanan kapasite tahsis program takvimine uygun olarak yapar.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri taslak orer planı hakkında istişareye başlamadan önce, uluslararası tren çizgileriyle ilgili olarak diğer demiryolu altyapı işletmecileri ile mutabakat sağlanmaması halinde Bakanlığın görüşü doğrultusunda hareket eder.

Başvuru

MADDE 20- (1) Demiryolu tren işletmecileri, demiryolu altyapı işletmecilerine şebeke bildiriminde belirlenmiş kurallar çerçevesinde, kendilerine demiryolu altyapısını kullanma hakkı verilebilmesi için başvuru yaparlar. Başvurudan önce gerekli ön şartların ve yeterliliklerin ilgili mevzuatta açıklandığı üzere sağlanması zorunludur.

(2) Düzenli orer planı ile ilgili başvurular Ek-4'te belirtilen kriterlere göre hazırlanan altyapı kapasite tahsis program takvimine uygun olarak yapılır.

(3) Bir çerçeve anlaşmasına sahip olan demiryolu tren işletmecileri ise bu çerçeve anlaşmasına uygun olarak başvuruda bulunurlar.

(4) Birden fazla şebekeden geçen tren çizgileri için demiryolu tren işletmecisi, demiryolu altyapı işletmecisine başvurarak altyapı kapasite tahsis talebinde bulunabilir. Bu durumda demiryolu altyapı işletmecisi, demiryolu tren işletmecisi adına diğer ilgili demiryolu altyapı işletmecileriyle söz konusu talebi karşılamak üzere iletişime geçer.

Planlama

MADDE 21- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, birden fazla şebekeden geçen tren çizgileri için yapılan talepler de dahil olmak üzere kendi altyapısı için aldığı tüm talepleri, kapasiteyi en yüksek düzeyde kullanarak karşılamaya çalışır. Ayrıca uygulanacak kısıtlamalar sebebiyle demiryolu tren işletmecisinin uğrayacağı ekonomik etkilerini de göz önünde bulundurur.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, planlama ve koordinasyon süreci içinde belirli hizmetler için sadece 23 üncü ve 25 inci maddelere göre öncelik verebilir.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri orer planı taslağı hakkında demiryolu tren işletmecilerine danışır ve görüşlerini sunmak üzere taraflara en az bir ay süre verir. Altyapı kapasite tahsisi talebinde bulunmuş tüm demiryolu tren işletmecileri bu bir aylık süre içinde orer planına ilişkin görüşlerini iletirler. Tüm bu içerik ve süreler şebeke bildiriminde demiryolu altyapı işletmecilerince detaylandırılmak zorundadır.

(4) Demiryolu altyapı işletmecileri, kendisine iletilen herhangi bir sorunu gidermek için uygun tedbirleri alır. Demiryolu altyapı işletmecileri daha önceden tahmin edilen sıkıntılar ve sık karşılaşılan sorunlar için kendi internet sayfasında veya hazırlanacak bir rehberde bu sorunları ve çözüm yollarını açıklar.

Koordinasyon süreci

MADDE 22- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri 21 inci maddeye göre yapılacak planlama sürecinde bir kısıtla karşılaşılması halinde, tüm taleplere mümkün olan en iyi karşılığı veren çözümü taraflar arası koordinasyon yoluyla sağlar.

(2) Koordinasyon gerektiren bir durum ortaya çıktığında, demiryolu altyapı işletmecileri, talep edilen tren çizgisi yerine çözüme yönelik olarak makul sınırlar içinde farklı bir tren çizgisi önerme hakkına sahiptir.

(3) Herhangi bir anlaşmazlık durumunda demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu tren işletmecileri ile istişare yoluyla çözüm elde etmeye çalışır. Bu istişare aşağıdaki bilgilerin makul bir süre içinde ücretsiz ve yazılı veya elektronik formatta açıklanmasına dayandırılır:

a) Aynı güzergâhlarda diğer demiryolu tren işletmecileri tarafından talep edilen tren çizgileri.

b) Diğer demiryolu tren işletmecilerine tahsis edilen tren çizgileri ve aynı güzergâhlara ilişkin bekleyen tren çizgisi talepleri.

c) Diğer demiryolu tren işletmecilerine aynı güzergâhlarda önceki orer planındaki gibi tahsis edilen tren çizgileri.

ç) İlgili güzergâhlar üzerinde mevcut kalan kapasite.

d) Altyapı kapasite tahsisi sürecinde kullanılan kriterler.

(4) Demiryolu altyapı işletmecisi tarafından demiryolu tren işletmecisine diğer demiryolu tren işletmecilerinin kimlikleri açıklanmadan sektörel ve/veya bu Yönetmeliğin uygulanmasıyla ilgili hususlarda bilgilendirme yapılır.

(5) Koordinasyon sürecini yöneten ilkeler, şebeke bildiriminde belirlenir. Burada ayrıca uluslararası tren çizgilerini düzenlemedeki zorluklar da yansıtılır ve bu tren çizgilerinde yapılan düzenlemelerin diğer ülkelerdeki demiryolu altyapı işletmecileri üzerindeki etkileri de açıklanır.

(6) Altyapı kapasite tahsis taleplerinin koordinasyon ile çözülemediği durumlarda demiryolu altyapı işletmecileri tüm istekleri karşılamak için alternatif çözümler dahilinde girişimde bulunur.

(7) 31 inci ve 32 nci maddelerde yer alan hükümler saklı kalmak şartıyla altyapı kapasitesinin tahsisinde yaşanacak ihtilafların hızla çözülebilmesi için, şebeke bildiriminde açıklanacak süreçlere göre çözüm önerileri oluşturulur. Öneriler, en geç 10 iş günü içinde karara bağlanır. Önerilerin uygun bulunmaması halinde ilgili taraflar Bakanlığa 10 iş günü içerisinde itiraz edebilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Sıkışık Altyapı, Program Dışı Talepler ve Sınıflandırılmış Altyapı

Sıkışık altyapı

MADDE 23- (1) İstenen tren çizgilerinin koordinasyonundan ve demiryolu tren işletmecileri ile istişare yapılmasından sonra altyapı kapasitesi taleplerinin yeterince karşılanamaması durumlarında, demiryolu altyapı işletmecileri altyapı kesiminde meydana gelen sıkışıklığı derhal ilan etmek zorundadır. Bu, aynı zamanda yakın gelecekte yetersiz kapasite yaşayabileceği öngörülmüş olan altyapı için de yapılır.

(2) Bir altyapı kesiminin sıkışıklığı ilan edildiğinde ve 27 nci maddede belirtilen bir kapasite geliştirme planının bulunmadığı takdirde, demiryolu altyapı işletmecileri 26 ncı maddede belirtilen bir kapasite analizi yapar.

(3) 9 uncu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca ilave ücretlere rağmen sıkışık altyapı kapasitesine karşı tatmin edici bir sonuç elde edilemediği durumda, altyapı kapasitesinin tahsisi için demiryolu altyapı işletmecileri şebeke bildiriminde yer alan öncelik sıralamasını uygular.

(4) Demiryolu altyapı işletmecileri tarafından kapasite tahsis edilirken, kamu yararını gözeterek, demiryolu ve kombine yük taşımacılığının gelişimini teşvik edecek şekilde hizmetlere öncelik verilmesini sağlamak için ayrımcı olmayan koşullarda gerekli tüm önlemler alınır.

(5) Öncelik sıralaması; banliyö hizmetleri, uluslararası yolcu taşımacılık hizmetleri, kamu hizmeti yükümlülüğü kapsamındaki yolcu taşımacılık hizmetleri, ulusal yolcu taşımacılık hizmetleri, uluslararası yük taşımacılık hizmetleri, ulusal yük taşımacılık hizmetleri şeklindedir.

(6) Demiryolu altyapı işletmecisi, işletmecilik sırasında beşinci fıkrada yer alan tren sınıfları arasında toplam bekleme sürelerini minimize edecek şekilde uygulama yapar.

(7) Bakanlık öncelik sıralamasını gözetmeksizin sıkışık altyapıda yapılan altyapı kapasite tahsisinin yeniden düzenlenmesini isteyebilir.

Program dışı talepler

MADDE 24- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, program dışı tren çizgisi taleplerine mümkün olduğunca çabuk ve her durumda beş iş günü içinde cevap verir. Mevcut atıl veya fazla kapasite ile ilgili bilgiler, kendi internet sitesinde bu kapasiteyi kullanmak isteyebilecek olan tüm demiryolu tren işletmecilerinin erişimine sunulur.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri program dışı bakım-onarım ihtiyaçları ve program dışı kapasite tahsis taleplerine hızlı cevap verebilmek amacıyla ihtiyaca göre kapasiteden belli bir pay ayırma ve saklama hakkına sahiptirler. Demiryolu altyapı işletmecileri yedek tutulması gereken kullanılabilir hat kapasiteleri için ihtiyaç değerlendirmesi yaparlar.

Sınıflandırılmış altyapı

MADDE 25- (1) Uygun alternatif güzergâhlar ve/veya aynı güzergâhta farklı zaman dilimi bulunduğu durumlarda demiryolu altyapı işletmecileri, ilgili taraflarla istişareden sonra o güzergâh için günün tamamında veya belirli zaman dilimlerinde izin verdiği ve belirlediği tren sınıflarında kullanılmak üzere altyapı kapasitesi tahsis eder. Bu sınıflandırma oluşturulduğu zaman, demiryolu altyapı işletmecileri altyapı kapasitesi tahsisi yaparken tren güzergâhında izin verilen tren sınıfına öncelik verir. Öncelik sıralamaları ve bu tren sınıflarına göre kodlar şebeke bildiriminde açıklanır. Böyle bir kapasitenin atıl olduğu ve tren dizisinin hat üzerinde işletilebilmesi için gerekli olan teknik özellikler sağladığı durumlarda, bu altyapının kullanımı önlenmez.

(2) Tren çizgisi tahsisi talebinde bulunan demiryolu tren işletmecisi her türlü hizmetten faydalanabilecek şekilde sınıflandırılmış altyapı kapasitesi planlama sürecine alınır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kapasite Analiz Raporu ve Kapasite Geliştirme Planı

Kapasite analiz raporu

MADDE 26- (1) Kapasite analiz raporu, demiryolu altyapı işletmecileri tarafından demiryolu altyapısının tıkalı ya da yoğun olarak ilan edildiği tarihten itibaren altı ay içerisinde hazırlanır. Bu rapor varsa altyapı kapasite tahsis taleplerinin karşılanmasına engel teşkil eden kısıtlamaları/zayıf noktaları belirler ve karşılanamayan taleplerin de karşılanmasını sağlayacak kısa ve orta vadede alınabilecek tedbirleri, çözüm teklifleri ile hizmetleri yeniden planlamayı, hız değişikliklerini ve altyapı iyileştirmelerini de içerir.

(2) Kapasite analiz raporunun bir örneği Bakanlığa gönderilir.

Kapasite geliştirme planı

MADDE 27- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, altyapının sıkışık olması durumunda kapasite analiz raporunun tamamlanmasından sonraki altı ay içerisinde bir kapasite geliştirme planı hazırlar.

(2) Kapasite geliştirme planı sıkışık altyapı durumundan etkilenen demiryolu tren işletmecileri ile görüşüldükten sonra hazırlanır.

(3) Kapasite geliştirme planı içerisinde aşağıdaki unsurlar yer alır:

- a) Sıkışıklığın sebepleri.
- b) İlgili kısımdaki trafiğin gelecekteki gelişimi ve değişimi hakkında tahminler.
- c) Altyapının geliştirilmesini engelleyen kısıtlamalar.
- ç) Altyapı erişim ücret değişikliklerinin yıllık değişimine ilişkin tahminler de dâhil olmak üzere kapasite geliştirmeye yönelik alternatiflerin ve giderlerin hesaplanması.

(4) Kapasite geliştirme planına tespit edilen önlem önerilerinin fayda-maliyet analizi ve önlemlerin ne zaman, nasıl uygulanacağını takvimsel olarak açıklaması da eklenir.

(5) Kapasite geliştirme planı sonuçlandırılmadan önce Bakanlığın görüşü alınır ve sonuçlandırılmış planın bir örneği Bakanlığa gönderilir.

(6) Demiryolu altyapı işletmecileri, 9 uncu maddenin üçüncü fıkrası kapsamına giren ilave ücretin tahsiline aşağıdaki hallerde son verir:

- a) Bir kapasite geliştirme planı üretmemişse.
- b) Kapasite geliştirme planında belirlenen çözüme yönelik işlemler için hiçbir işlem yapılmamış, bu konuda ortaya bir irade konulmamışsa.

(7) Demiryolu altyapı işletmecileri, Bakanlığın onayını alarak 9 uncu maddenin üçüncü fıkrası kapsamına giren ilave ücretin tahsiline aşağıdaki hallerde devam eder:

- a) Kapasite geliştirme planı demiryolu altyapı işletmecilerinin kendi kontrolü dışındaki nedenlerden ötürü gerçekleştirilemiyorsa.
- b) Kapasite geliştirme planında mevcut seçenekler fayda/maliyet analizi sonucu ekonomik veya mali olarak uygulanabilir değilse.

ONUNCU BÖLÜM

Tren Çizgilerinin Kullanımı, Bakım ve Onarım Çalışması İçin Altyapı Kapasitesi ve Trafik Kesintisi Durumunda Özel Önlemler

Tren çizgilerinin kullanımı

MADDE 28- (1) Demiryolu altyapı işletmecileri, demiryolu tren işletmecilerine tahsis edilen tren çizgilerinin üç aylık süre zarfında şebeke bildiriminde belirtilen eşik değerler altında kullanılması halinde söz konusu tren çizgisinin kullanım hakkını iptal eder. Mücbir sebep halleriyle ilgili hükümler saklıdır.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, planlama sürecinde şebeke bildiriminde belirlenen koşullarda tren çizgisi tahsis işlemi için o tren çizgilerinin bir önceki yıla ait performans seviyelerini de dikkate alır.

Bakım ve onarım çalışması için altyapı kapasitesi

MADDE 29- (1) Altyapı bakım ve onarım işlemleri, hat kesimleri ve uygulama takvimi itibarıyla ayrıntılı olarak şebeke bildiriminde yayımlanır.

(2) Demiryolu tren işletmecilerinin talep ettiği veya etmeyi planladığı tren çizgilerinde yapılacak hat bakımları için demiryolu altyapı işletmecileri rekabeti engellemeyecek, ayrımcı olmayacak şekilde önlemini alır.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri programlı olmayan altyapı bakım çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç duyulması halinde, demiryolu tren işletmecilerini mümkün olduğunca çabuk ve her durumda 24 saat içinde bilgilendirir.

(4) Demiryolu altyapı işletmecileri, bir önceki şebeke bildirim döneminde ait hat kesimleri itibarıyla bakım endeksini şebeke bildiriminde yayımlar.

Trafik kesintisi durumunda özel önlemler

MADDE 30- (1) Tren hareketlerinin teknik bir arıza veya kaza/olay gibi nedenlerle aksaması durumunda, normal işletme şartlarına geri dönmek için demiryolu altyapı işletmecileri gerekli tüm adımları planlı bir şekilde uygulamalıdır. Bu amaçla demiryolu altyapı işletmecileri ciddi kaza veya tren hareketlerinde oluşacak kesinti durumunda haber verilecek çeşitli kuruluşların listelendiği acil eylem planı hazırlar.

(2) Demiryolu altyapı işletmecileri, acil ve çok gerekli hallerde altyapıyı geçici olarak kullanılamaz hale sokan arıza nedeniyle tahsis edilen tren çizgilerini herhangi bir uyarı yapmaksızın geri çekebilir. Demiryolu altyapı işletmecileri, en kısa sürede sistemin onarılıp tekrar normal hale getirilmesini sağlar.

(3) Demiryolu altyapı işletmecisi altyapıyı tekrar en kısa sürede normal duruma geri getirmek üzere gerekli gördüğü takdirde, demiryolu tren işletmecilerinden uygun kaynakların tarifesine göre ücreti mukabil kendi kullanımına hazır hale getirmelerini talep etme hakkına sahiptir.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

İtiraz ve Şikâyet Hakkı ile Danışma ve Bilgi İsteme Hakkı

İtiraz ve şikâyet hakkı

MADDE 31- (1) Bir demiryolu tren işletmecisi kendisine haksız muamele edildiği, ayrımcılığa maruz kaldığı veya başka bir şekilde zarar gördüğü kanaatindeyse Bakanlığa, demiryolu altyapı işletmecisinin kararlarına karşı veya ilişkili demiryolu tren işletmecisiyle ilgili olarak aşağıdaki hususlar çerçevesinde itiraz etme hakkına sahiptir:

- a) Şebeke Bildirimi.
- b) Şebeke Bildirimindeki kriterler ve uygulamaları.
- c) Kapasite tahsis süreci ve sonucu.
- ç) Ücretlendirme şeması ve indirim şablonları.
- d) Ödemesi gereken altyapı ücretlerinin düzeyi.
- e) Serbest erişim ile ilgili düzenlemeler.

(2) Bakanlık, demiryolu altyapı işletmecileri tarafından belirlenen ücretlerin kurallara uygun ve adil olmasını sağlar.

(3) Demiryolu altyapı işletmecileri ve demiryolu tren işletmecileri arasında altyapı erişim ücretlerine yönelik anlaşmazlıklarla ilgili müzakereler, Bakanlık gözetimi altında yapılır. Bakanlık tarafından, müzakereler esnasında bu Yönetmelikte belirtilen kural ve ilkelere aykırılık görülmesi halinde Bakanlığın görüşü doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılır.

(4) Bakanlık, kendisine iletilen herhangi bir şikâyeti değerlendirir ve 30 gün içerisinde ilgili taraflardan bilgi talep ederek görüşmeleri başlatır. Her durumda tüm bilgilerin alınmasını müteakip 6 hafta içerisinde gerekçeli kararını taraflara bildirir.

(5) Bakanlığın itiraz veya şikâyet üzerine verdiği kararlar, tüm taraflar için bağlayıcıdır.

(6) Bir demiryolu tren işletmecisinin altyapı kapasite tahsis talebinin kabulü veya reddedilmesi ile ilgili olarak Bakanlığa başvurması halinde; Bakanlık, demiryolu altyapı işletmecisinin kararını doğrular veya belirlediği yönlendirmelere uygun olarak tadilini ister.

Danışma ve bilgi isteme hakkı

MADDE 32- (1) Bakanlık, demiryolu piyasası hakkında görüşlerini almak üzere demiryolu tren işletmecileriyle düzenli olarak yılda en az bir defa danışma toplantıları yapar.

(2) Bakanlık ilgili taraflardan, her türlü bilgiyi isteme yetkisine sahiptir. Talep edilen bilgiler Bakanlığa bir ay içerisinde verilir. Ancak zorunlu hallerde bu süre iki hafta uzatılabilir. 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere Bakanlıkça sağlanacak olan bilgiler ise 31 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca demiryolu hizmetlerinde piyasalardaki adil, şeffaf ve sürdürülebilir rekabeti izleme ve sağlama görevi çerçevesinde gerekli tüm verileri içerir. Buna istatistiksel ve piyasa gözlem amaçları için gerekli olan veriler dâhildir.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Denetim

MADDE 33- (1) Bakanlık bu Yönetmelikte belirtilen kapasitenin şeffaf, etkin ve adil rekabet koşullarına uygun tahsis edilip edilmediği hususunda ya da şikâyet üzerine haberli veya habersiz kontrol ve denetim yetkisine sahiptir. Denetim sonunda rapor düzenlenir.

İdari para cezası

MADDE 34- (1) Bu Yönetmelik hükümlerinin ihlali durumunda 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesine göre;

a) 15 inci maddenin üçüncü fıkrasına aykırılık halinde, tespit edilen her tren seferi için demiryolu altyapı ve tren işletmecilerine ayrı ayrı olmak üzere 50.000 (elli bin) Türk Lirası,

b) 31 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen şikâyete ilişkin, şikâyet sahibinin maddi zararının meydana geldiğinin tespiti halinde altyapı işletmecisi ve/veya demiryolu tren işletmecisine 25.000 (yirmi beş bin) Türk Lirası, idari para cezası uygulanır ve bunlara belirlenen miktarda idari para cezası karar tutanağı düzenlenir.

(2) Bu maddeye göre verilen idari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir.

(3) Bu maddede belirtilen idari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum

MADDE 35- (1) Bu Yönetmeliğin hazırlanmasında 21/11/2012 tarihli ve 2012/34/AB sayılı Tek Bir Avrupa Alanı Tesis Edilmesine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi dikkate alınmıştır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 36- (1) 2/5/2015 tarihli ve 29343 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Demiryolu Altyapı Erişim ve Kapasite Tahsis Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilan edilen şebeke bildirimleri hakkında, 36 ncı madde ile yürürlükten kaldırılan Demiryolu Altyapı Erişim ve Kapasite Tahsis Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 37- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 38- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız](#)